

ΟΜΙΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εξεταστέα ύλη στην οποία αναφέρεται το παρόν κριτήριο:

ΘΕΩΡΙΑ:

1. ΠΕΙΘΩ (ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΕΙΘΟΥΣ)
2. Η ΠΕΙΘΩ ΣΤΟΝ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟ ΛΟΓΟ
3. Η ΠΕΙΘΩ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΛΟΓΟ
4. Η ΠΕΙΘΩ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΛΟΓΟ
5. ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ
6. ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΥΞΗΣ ΠΑΤΡΑΓΡΑΦΟΥ
7. ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ
8. ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ
9. ΚΕΙΜΕΝΙΚΑ ΕΙΔΗ
10. ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
11. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ ΣΧΟΛΙΟ
12. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ (ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΤΗΝ Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ):

1. ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
2. ΒΙΒΛΙΟ
3. ΕΡΓΑΣΙΑ – ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ
4. ΑΝΕΡΓΙΑ
5. ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ
6. ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ
7. ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ
8. ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ - ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ
9. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ - ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ
10. ΠΡΟΤΥΠΑ – ΕΙΔΩΛΑ
11. ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ – ΜΟΔΑ
12. ΝΕΟΤΗΤΑ
13. ΑΓΑΠΗ – ΕΡΩΤΑΣ – ΦΙΛΙΑ
14. ΚΩΜΙΚΟ ΓΕΛΙΟ
15. ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ

4^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ
ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Γράμμα μιας γιαγιάς στην εγγονή της, Νίκη Κόλλια, Protagon.gr, 13/01/2011 (διασκευή)

Αγαπημένη μου,

Μονάκριβή μου εσύ στον κόσμο τούτο, για μια και μοναδική φορά σε παρακαλώ να με ακούσεις και ας ξέρω καλά πως η ώρα είναι πια περασμένη και δεν υπάρχει γύρω μου τίποτα πια το φωτεινό.

Άκου αγάπη μου: Χθες βράδυ είδα το πατέρα μου στον ύπνο μου, όπως τον θυμάμαι μικρό κοριτσάκι λίγο πριν χαθεί. Ποτέ άλλοτε δεν τον έχω φέρει στον όνειρό μου, λες και τόσο καιρό είχα ξεχάσει την μορφή του. Ήταν αναστατωμένος και με παρακλητική φωνή, τι θαρρείς, πως μου ανήγγειλε; Πως δυνατός άνεμος ξερίζωσε το μεγάλο δέντρο στη μέση της αυλής του σπιτιού μας. Ο άνεμος; Ποιος άνεμος; Πού ξανάκουσα αλήθεια για τον άνεμο μέσα σε τούτο δω το σπίτι, εγώ, καθισμένη σε αυτό το τραπέζι τόσο καιρό, να καμαρώνω πάντα σκόρπιες φωτογραφίες της ζωής που χώρεσαν και αυτές σε ένα παλιό κουτί -ο μόνος θησαυρός μου- με μυρωδιά ρίγανης και γαζίας; Ένα κουτί που στοίβαξε, έκλεισε και έκλεψε τη μνήμη και τη χαρά και έμεινα να νταντεύω την αγιάτρευτη μοναξιά του...

Από μικρό κοριτσάκι έχω αυτό το μικρό κουτί με μια φωτογραφία του πατέρα πριν τον πόλεμο. Αλήθεια τι όμορφος που ήταν ο πατέρας, και ένα μαντήλι της μάνας με κεντημένα τα αρχικά της: Κάτια Κ. Α! Και λίγη ρίγανη και λίγη γαζία, από αυτή που είχαμε στη μέση της αυλής και ο πατέρας μου είχε κρεμάσει στα κλωνάρια της μια μεγάλη κούνια για να περνώ με χαρά τα ατελείωτα καλοκαιρινά μεσημέρια και να κάνω ησυχία καθώς οι άλλοι ξεκουράζονταν. Και χωρίς να το καταλάβω κύλησαν τα χρόνια και γνώρισα τον παππού σου και παντρεύτηκα. Και έγινα μάνα! Και συνέχισα να δίνω και μεγάλωσα τα παιδιά μου με πολύ κόπο και δεν είπα λέξη σαν έφυγαν και με άφησαν μονάχη.

Και εκεί που όλα ήταν σκοτεινά ήρθες εσύ – ένα τόσο δα ξανθό, όμορφο μωρό! Και έφερες πάλι τη ζωή, την χαρά, που ίσως για πρώτη φορά ένιωθα σε τέτοιο βαθμό. Σε λάτρεψα με μια αγάπη ώριμη, μια αγάπη που για πρώτη φορά δεν ζητούσε ανταπόδοση, δεν απαιτούσε. Σε έβλεπα να μεγαλώνεις και εγώ ξαναγεννιόμουν. Τα τελευταία καλοκαίρια μας ήταν τα πιο όμορφα της ζωής μου, κάθε σου παιχνίδι μian ελπίδα, κάθε σου γέλιο μια ακόμη ζωή, κάθε σου δάκρυ και ένας μικρός θάνατος.

Καρδούλα μου σε αγάπησα τόσο πολύ που δεν έχω αγαπήσει άλλον άνθρωπο στη ζωή μου και η ευτυχία που μου χάρισες είναι η πιο μεγάλη, χωρίς καμιά βία, δίχως την παραμικρή διεκδίκηση...

Τι παράξενα που φυσάει ο άνεμος τούτος απόψε, ανακατώνει τα άσπρα μαλλιά μου -ίσως για τελευταία φορά- με τέτοια δύναμη που θαρρώ πως είμαι πάνω σε κατάστρωμα και χαζεύω το μαύρο ως εκεί που διαλύεται από τα κίτρινα φώτα της σεριάς. Ξάφνου τραβάς την καρέκλα σου κοντά μου «θα κρυώσεις γιαγιά μου» μου λες και μου ρίχνεις στους ώμους ένα γαλάζιο σάλι. Πιάνω το χέρι σου, σε κρατώ με όλη μου τη δύναμη. Κλείνω τα μάτια και φαντάζομαι πως γίνομαι ξανά παιδί πάνω στην ξύλινη κούνια της αυλής μας: «Πιο δυνατά μπαμπά, πιο ψηλά, να φτάσω τα σύννεφα!», λέω και ο μπαμπάς μου γελάει με ευχαρίστηση. Τι έχω να σου δώσω καλή μου; Σου έδωσα ό,τι ήξερα, όπως μπορούσα. Σου αφήνω και αυτό το κουτί με την γαζία: Είναι η μνήμη. Φύλαξε την, αν μπορείς! Έβαλα μέσα και τη δική σου φωτογραφία. Ήταν τότε που χάθηκε το μικρό σου καναρίνι και έμπηξες τα κλάματα και σε πήρα μια σφιχτή αγκαλιά.

Καληνύχτα αγαπούλα μου!

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Σχετικά με την τρίτη ηλικία, Ε. Γεωργιάδης, Απόσπασμα από ανακοίνωση στο Α΄ Πανελλαδικό Συνέδριο στελεχών ανοιχτής προστασίας ηλικιωμένων με θέμα: «Κοινωνική συμμετοχή ηλικιωμένων», (διασκευή)

Τι μας λέει η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.)

Είναι χαρακτηριστικό ότι η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας στο πρόγραμμά της για την υγεία των ηλικιωμένων δίνει έμφαση στην ανάγκη να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην κοινωνική ένταξη – στην κοινωνική συμμετοχή των ηλικιωμένων. Πέρα από τις παραδοσιακές ιατρικές φροντίδες, τονίζει το πρόγραμμα, ο τομέας υγείας εμπλέκεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο βελτίωσης της ποιότητας ζωής με κοινωνικές παρεμβάσεις όπως κατοικία, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, ψυχαγωγία κ.ά. Το δέσιμο αυτό των κοινωνικών και ιατρικών φροντίδων είναι η έκφραση της γενικής παραδοχής ότι *«το γήρας είναι πρώτα ένα κοινωνικό φαινόμενο και μετά ένα βιολογικό. Αυτό σημαίνει ότι σε έναν αυθαίρετο χρόνο, άσχετο με την κατάσταση υγείας του και τις ικανότητές του, το άτομο ξεκόβει από την Κοινωνική Συμμετοχή, περιθωριοποιείται και είναι αυτό το γεγονός, η περιθωριοποίηση και η αδράνεια, που επιδρά καθοριστικά στην επιτάχυνση των φαινομένων του γήρατος.»*

Τι σημαίνει Κοινωνική Συμμετοχή

Πρώτα απ' όλα να παραμένουμε στο φυσικό μας περίγυρο, που δεν είναι άλλο από το σπίτι μας, τη γειτονιά μας. Αντίθετη αρνητική έννοια αποτελεί η ζωή στο ίδρυμα με άμεση συνέπεια την πρόωγη γήρανση του ατόμου. Ένα άλλο στοιχείο της Κοινωνικής Συμμετοχής είναι η επικοινωνία. Να συνεχίσουμε να είμαστε ενταγμένοι στον ιστό της κοινωνικής ζωής. Αντίθετη αρνητική έννοια είναι η απομόνωση. Και υπάρχουν γεγονότα, που χαρακτηρίζουν την ηλικία αυτή, όπως η συνταξιοδότηση, η αποχώρηση των παιδιών από το σπίτι, η χηρεία, που στην εποχή μας μπορούν να γίνουν ιδιαίτερα απειλητικά και να ξεκόψουν το άτομο από την κοινωνική ζωή. Τρίτο στοιχείο είναι να παραμείνουμε ζωντανό κύτταρο μέσα στην κοινωνική ζωή της Κοινότητας. Ζώντας μέσα στο κοινοτικό μας περιβάλλον με επικοινωνία μαζί του, έχουμε θετικές προϋποθέσεις για να ξυπνήσουν μέσα μας οι δημιουργικές μας ικανότητες, που θα μας καθιστούν ζωντανά και ενεργά κύτταρα της κοινότητας.

Συντελεστές παραμονής

Οι έρευνες τονίζουν τρεις συντελεστές, ιδιαίτερα θετικούς, για ένα ομαλό πέρασμα στη συνταξιοδότηση και γενικότερα ευνοϊκούς για την Κοινωνική Συμμετοχή. Οι συντελεστές αυτοί είναι: ένα κάποιο μορφωτικό επίπεδο, η δημιουργική εργασία στη φάση της παραγωγικής ηλικίας και η σχετική οικονομική άνεση. Ειδικά για την παιδεία πρέπει να πούμε ότι είναι αυτή που διαγράφει τον πιο καθοριστικό ρόλο για να τους κρατήσουμε μέσα στην κοινωνική ζωή, ζωντανούς και ενεργούς. Βέβαια δεν εννοούμε την παιδεία σαν μία γνώση κλειστή, που μαθαίνεται μόνο σε μία ηλικία μαθητική-εφηβική και μετά ξεχνιέται. Αλλά εννοούμε την Παιδεία που είναι συνεχής, ουσιαστική, καθημερινή. Που είναι πρακτική και ζωντανή. Μια Παιδεία για κάθε ηλικία.

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Ένας γέρος, Κ. Π. Καβάφης, «Ποιήματα» 1897-1933, εκδόσεις Ίκαρος (Έχει διατηρηθεί η ορθογραφία της έκδοσης)

Στου καφενείου του βοερού το μέσα μέρος
σκυμένος στο τραπέζι κάθετ' ένας γέρος·
με μιαν εφημερίδα εμπρός του, χωρίς συντροφιά.

Και μες στων άθλιων γηρατειών την καταφρόνια
σκέπτεται πόσο λίγο χάρηκε τα χρόνια
που είχε και δύναμι, και λόγο, κ' εμορφιά.

Ξέρει που γέρασε πολύ· το νοιώθει, το κυττάζει.
Κ' εν τούτοις ο καιρός που ήταν νέος μοιάζει
σαν χθες. Τι διάστημα μικρό, τι διάστημα μικρό.

Και συλλογιέται η Φρόνησις* πως το εγέλα·
και πως την εμπιστεύονταν πάντα –τι τρέλλα!–
την ψεύτρα που έλεγε· «Αύριο. Έχεις πολύν καιρό».

Θυμάται ορμές που βάσταγε· και πόση
χαρά θυσίαζε. Την άμυαλή του γνώσι
καθ' ευκαιρία χαμένη τώρα την εμπαιίζει.

...Μα απ' το πολύ να σκέπτεται και να θυμάται
ο γέρος εξάλισθηκε. Κι αποκοιμάται
στου καφενείου ακουμπισμένος το τραπέζι.

*φρόνηση: λογική, ωριμότητα

Θέμα Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά σε 60-70 λέξεις τις ανάγκες και τα προβλήματα των ηλικιωμένων, όπως αυτά αναφέρονται στο **Κείμενο 2**.

(Μονάδες 15)

Θέμα Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα Κείμενα 1 και 2, τις παρακάτω προτάσεις, σημειώνοντας στο τετράδιο των απαντήσεων τη λέξη Σωστό ή Λάθος δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας, παραπέμποντας σε ένα χωρίο του κειμένου κάθε φορά.

Κείμενο 1

α. Η γιαγιά έκλεινε μέσα στο κουτί τις αναμνήσεις της.

β. Η συντάκτρια της επιστολής καταθέτει με παράπονο πως, όταν τα παιδιά της ενηλικιώθηκαν και έφυγαν από κοντά της, προσπάθησε να τους μιλήσει αλλά εκείνα δεν εισάκουσαν τα λόγια της.

γ. Η γιαγιά παραδέχεται ότι αγάπησε ανιδιοτελώς τη μικρή εγγονή της.

Κείμενο 2

δ. Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) στο πρόγραμμά της για την υγεία των ηλικιωμένων δίνει έμφαση και στην ψυχαγωγία τους.

ε. Οι ηλικιωμένοι που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες θα δυσκολευτούν σύμφωνα με την Π.Ο.Υ. να περάσουν ομαλά στη συνταξιοδότηση και τη μετέπειτα κοινωνική συμμετοχή.

(Μονάδες 15)

B2. α. Η ηλικιωμένη που γράφει το γράμμα του **Κειμένου 1** αφηγείται τη ζωή της με τρόπο συγκινητικό. Να εντοπίσετε τρία (3) χωρία στο κείμενο όπου υιοθετείται αυτός ο συγκινησιακός τόνος, επισημαίνοντας παράλληλα ένα εκφραστικό μέσο κάθε φορά που εγείρει το συναίσθημα του αναγνώστη. (μονάδες 06)

β. Στο **Κείμενο 2** στην ενότητα «Τι σημαίνει κοινωνική συμμετοχή» ο συντάκτης του κειμένου χρησιμοποιεί ως κύριο ρηματικό πρόσωπο το α' πληθυντικό. Να αιτιολογήσετε αυτή του την επιλογή. (μονάδες 04)

(Μονάδες 10)

B3. Το **Κείμενο 2** ανήκει στον επιστημονικό λόγο. Γνωρίσματα του είναι: α) το ειδικό λεξιλόγιο, β) το απρόσωπο ύφος που επιτυγχάνεται με τη χρήση παθητικής σύνταξης, γ) η χρήση επιστημονικών δεδομένων ως αποδεικτικών μέσων. Να εντοπίσετε ένα χωρίο όπου αξιοποιείται καθένα από τα παραπάνω επιστημονικά γνωρίσματα.

(Μονάδες 15)

Θέμα Γ

Γ. Τώρα που κάνει τον απολογισμό της ζωής, ποιες σκέψεις κάνει ο γέρος του Καβάφη; (Να απαντήσετε αξιοποιώντας τρεις (3) κειμενικούς δείκτες.) Η φρόνηση θεωρείται συνήθως χαρακτηριστικό των γηραιών. Συμφωνείτε με αυτή την άποψη; Να απαντήσετε σε **κείμενο δύο παραγράφων**, συνολικής έκτασης 150-200 λέξεων. (Το κείμενό σας να έχει νοηματική αλληλουχία, συνοχή και συνεκτικότητα.)

(Μονάδες 15)

Θέμα Δ

Δ. Το Κέντρο Απασχόλησης και Προστασίας Ηλικιωμένων του δήμου (Κ.Α.Π.Η.) οργανώνει ημερίδα αφιερωμένη στην προστασία της τρίτης ηλικίας, στην οποία συμμετέχετε ως εκπρόσωπος του σχολείου σας. Στην ομιλία που εκφωνείτε, (προσχεδιασμένος προφορικός λόγος-κείμενο επιχειρηματολογίας 400 λέξεων) εστιάζετε στα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι στην τρίτη ηλικία και αναφέρετε τρόπους με τους οποίους η οικογένεια και η επίσημη πολιτεία θα μπορούσε να τους βοηθήσει να ζήσουν αξιοπρεπώς. (Συμβουλευτείτε τα κείμενα αναφοράς, για να εμπλουτίσετε τις γνώσεις και την επιχειρηματολογία σας, χωρίς όμως να τα αντιγράψετε.)

(Μονάδες 30)

Να γράψετε με αυτοσυγκέντρωση!

ΕΝΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Α. Στο κείμενο 2 ο συντάκτης εστιάζει στις ανάγκες και στα προβλήματα των ηλικιωμένων. Συγκεκριμένα, επισημαίνει πως, παράλληλα με την ιατρική φροντίδα, οι ηλικιωμένοι χρειάζονται την κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή μέσω της αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου και της ορθής επιλογής μορφών ψυχαγωγίας. Επιπλέον, υποστηρίζει πως τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι της τρίτης ηλικίας είναι η περιθωριοποίηση, η αδράνεια, ο εγκλεισμός σε ίδρυμα και η απομόνωση.

ΘΕΜΑ Β

B1.

α) Σωστό: «Από μικρό κοριτσάκι έχω αυτό το μικρό κουτί με μια φωτογραφία του πατέρα πριν τον πόλεμο. Αλήθεια τι όμορφος που ήταν ο πατέρας, και ένα μαντήλι της μάνας με κεντημένα τα αρχικά της: Κάτια Κ. Α! Και λίγη ρίγανη και λίγη γαζία, από αυτή που είχαμε στη μέση της αυλής...» 3η παράγραφος (1ο κείμενο)

β) Λάθος: «Και συνέχισα να δίνω και μεγάλωσα τα παιδιά μου με πολύ κόπο και δεν είπα λέξη σαν έφυγαν και με άφησαν μονάχη.» 3η παράγραφος (1ο κείμενο)

γ) Σωστό: «Σε λάτρεψα με μια αγάπη ώριμη, μια αγάπη που για πρώτη φορά δεν ζητούσε ανταπόδοση, δεν απαιτούσε.» 4η παράγραφος (1ο κείμενο)

δ) Σωστό: «Πέρα από τις παραδοσιακές ιατρικές φροντίδες... ψυχαγωγία κ.ά» 1η παράγραφος (2ο κείμενο)

ε) Σωστό: «Οι έρευνες τονίζουν τρεις συντελεστές, ιδιαίτερα θετικούς, για ένα ομαλό πέρασμα στη συνταξιοδότηση και γενικότερα ευνοϊκούς για την Κοινωνική Συμμετοχή. Οι συντελεστές αυτοί είναι: ένα κάποιο μορφωτικό επίπεδο, η δημιουργική εργασία στη φάση της παραγωγικής ηλικίας και η σχετική οικονομική άνεση...» 3η παράγραφος (2ο κείμενο)

B2α. Η αφήγηση είναι ένα βασικό μέσο με το οποίο ο πομπός επικαλείται το συναίσθημα του δέκτη. Το κείμενο 1 συνιστά μία συγκινητική προσωπική ιστορία με την οποία η γιαγιά ενός νέου κοριτσιού της εξομολογείται προσωπικές εμπειρίες και βιώματα της ζωής της, καθώς και τα έντονα συναισθήματα που τρέφει για εκείνη. Αυτός ο συγκινησιακός τόνος του κειμένου φανερώνεται αρχικά με το επίθετο «Μονάκριβη» με το οποίο εισάγει η γιαγιά την επιστολή της και το οποίο μάλιστα συνοδεύει η κτητική αντωνυμία «μου», που αποκαλύπτει πόσο είναι συναισθηματικά δεμένη η γιαγιά με την μικρή εγγονή της, την οποία θεωρεί μοναδική στον κόσμο. Τα συναισθήματά της αγάπης δηλαδή που αισθάνεται για εκείνη είναι έντονα. Έπειτα ο τόνος του κειμένου γίνεται συγκινησιακός στο σημείο, όπου η επιστολογράφος φαντάζεται την εικόνα του πατέρα μέσα στην αυλή του σπιτιού («Χθες βράδυ είδα το πατέρα μου στον ύπνο μου, όπως τον θυμάμαι μικρό κοριτσάκι λίγο πριν χαθεί.») να της απευθύνεται και να της μιλά για το δέντρο της αυλής που ξερίζωσε τάχα ο άνεμος («Πως δυνατός άνεμος ξερίζωσε το μεγάλο δέντρο στη μέση της αυλής του σπιτιού μας.») Τέλος, η γιαγιά συγκινεί όταν αναφέρεται για πρώτη φορά στο κουτί στο οποίο διαφυλάσσει εδώ και χρόνια της αναμνήσεις της («Ένα κουτί που στοίβαξε, έκλεισε και έκλεψε τη μνήμη και τη χαρά και έμεινα να νταντεύω την αγιάτρευτη μοναξιά του...») χρησιμοποιώντας ποιητική γλώσσα με σχήματα λόγου όπως οι μεταφορές «στοίβαξε, έκλεισε και έκλεψε τη μνήμη» αλλά και η προσωποποίηση της μοναξιάς που «νταντεύει». Η συναισθηματική της φόρτιση, η συγκίνηση που αισθάνεται για το κουτί αυτό που συμβολίζει ουσιαστικά τη ζωή της αλλά και το παράπονό της αποδίδονται με τα αποσιωπητικά στο τέλος της φράσης («αγιάτρευτη μοναξιά μου...»). Το επίθετο «αγιάτρευτη» επιτείνει ασφαλώς το μέγεθος της μοναξιάς που αισθάνεται-βιώνει, καθώς όλοι την έχουν εγκαταλείψει.

Άλλα συγκινητικά χωρία και εκφραστικά μέσα που μπορούν επίσης να αξιοποιηθούν: } «Ο άνεμος; Ποιος άνεμος; Πού ξανάκουσα αλήθεια για τον άνεμο μέσα σε τούτο δω το σπίτι, εγώ, καθισμένη σε αυτό το τραπέζι τόσο καιρό, να καμαρώνω πάντα σκόρπιες φωτογραφίες της ζωής...»: η οπτικο-κινητική εικόνα της γιαγιάς που είναι μόνη μέσα στο σπίτι της και καμαρώνει τις «σκόρπιες φωτογραφίες» της ζωής της. } «ένα παλιό κουτί -ο μόνος θησαυρός μου- με μυρωδιά ρίγανης και γαζίας;»: η παρενθετική φράση που τίθεται ανάμεσα σε παύλες και η μεταφορά που κλείνει μέσα της η φράση αυτή με τη λέξη «θησαυρός μου» αλλά και η οπτικοοσφρητική εικόνα του ευωδιαστού κουτιού με τη μυρωδιά της ρίγανης και της γαζίας» που αποκαλύπτει τη νοσταλγία για την αυλή του οικογενειακού σπιτιού. } «Σε λάτρευα με μια αγάπη ώριμη, μια αγάπη που για πρώτη φορά δεν ζητούσε ανταπόδοση, δεν απαιτούσε. Σε έβλεπα να μεγαλώνεις και εγώ ξαναγεννιόμουν».

Τα τελευταία καλοκαίρια μας ήταν τα πιο όμορφα της ζωής μου, κάθε σου παιχνίδι μίαν ελπίδα, κάθε σου γέλιο μια ακόμη ζωή, κάθε σου δάκρυ και ένας μικρός θάνατος.»: το ασύνδετο σχήμα που φορτίζει συναισθηματικά το λόγο αλλά και η μεταφορά «ξαναγεννιόμουν» που αποδεικνύει την αγάπη που τρέφει η γιαγιά στο μικρό κορίτσι που έδωσε νόημα στη ζωή της. } «δίχως την παραμικρή διεκδίκηση...»: τα αποσιωπητικά στο τέλος της φράσης δηλώνουν συγκίνηση. } «Ξάφνου τραβάς την καρέκλα σου κοντά μου «θα κρυώσεις γιαγιά μου» μου λες και μου ρίχνεις στους ώμους ένα γαλάζιο σάλι. Πιάνω το χέρι σου, σε κρατώ με όλη μου τη δύναμη.»: η οπτικο-ακουστική και κινητική εικόνα, όπου η εγγονή δίνει το σάλι στη γιαγιά της για να μην κρυώσει κι εκείνη της δείχνει την αγάπη και την ευγνωμοσύνη της πιάνοντας το χέρι της σφικτά.

B2β. Ο συγγραφέας στην ενότητα αυτή εκφράζεται συχνά σε α' πληθυντικό πρόσωπο, προκειμένου να ταυτιστεί με τους ηλικιωμένους αναγνώστες και να τους παρακινήσει μέσα και από τα ρήματα σε υποτακτική έγκλιση, εκφρασμένα σε δεοντική τροπικότητα που δηλώνει σκοπό-επιδίωξη («Να παραμένουμε στο φυσικό μας περίγυρο», «Να συνεχίσουμε να είμαστε ενταγμένοι») να παραμείνουν ενεργοί. Με το οικείο ύφος και τον παραστατικό λόγο που έτσι διαμορφώνει επικοινωνεί αποτελεσματικότερα με το ηλικιωμένο κυρίως κοινό του και γίνεται πιο πειστικός

B3. Γνωρίσματα του επιστημονικού λόγου που εντοπίζουμε στο Κείμενο 2 είναι: α) ειδικό λεξιλόγιο-επιστημονική ορολογία: κοινωνική ένταξη-συμμετοχή, κοινωνικές παρεμβάσεις β) απρόσωπο ύφος που διαμορφώνεται με τη χρήση της παθητικής σύνταξης: «...ανάγκη να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην κοινωνική ένταξη», «μαθαίνεται σε μια ηλικία και μετά ξεχνιέται...», «περιθωριοποιείται» γ) τεκμήρια-επιστημονικά δεδομένα: Το πρόγραμμα της Π.Ο.Υ. για την υγεία των ηλικιωμένων και οι έρευνες που αξιοποιούνται στην τελευταία ενότητα του κειμένου που σχετίζεται με τους συντελεστές παραμονής.

ΘΕΜΑ Γ

Ο Καβάφης σε αυτό το ποίημα αναδεικνύει με τον πιο ζωντανό και ανθρώπινο τρόπο τους προβληματισμούς και τις αγωνίες των ατόμων της Τρίτης ηλικίας. Χαρακτηριστική είναι η οπτική εικόνα όπου ο γέρος του Καβάφη, καθισμένος σε ένα καφενείο: «Στου καφενείου του βοερού το μέσα μέρος σκυμμένος στο τραπέζι κάθετ' ένας γέρος», αναπολεί τη ζωή του και σκέφτεται πόσο γρήγορα και, πολλές φορές, επιπόλαια την άφησε να φύγει μέσα από τα χέρια του: «σκέπτεται πόσο λίγο χάρηκε τα χρόνια που είχε και δύναμη, και λόγο, κ' ομορφιά.». Εξάλλου, με τη χρήση της παρομοίωσης «Κ' εν τούτοις ο καιρός που ήταν νέος μοιάζει σαν χθές» δηλώνεται η συνειδητοποίηση του πόσο γρήγορα περνάει ο χρόνος, σαν να μην πέρασε ούτε μια μέρα που τότε που ήταν νέος. Τέλος, με τις μεταφορές «Θυμάται ορμές που βάσταγε και πόση χαρά θυσίαζε» δηλώνεται με παραστατικό τρόπο η τραγικότητα της χαμένης χαράς και των καταπιεσμένων πόθων και επιθυμιών μιας ζωής.

Με αφορμή την αναφορά του ποιητή στη Φρόνηση μάς δίνεται η ευκαιρία να συλλογιστούμε τον ρόλο της στη ζωή μας. Πράγματι, η φρόνηση, δηλαδή η ωριμότητα, η λογική, έρχεται με τα χρόνια, μέσα από την πείρα και τα μαθήματα που μάς δίνει η ζωή. Όταν είμαστε νέοι, είμαστε παρορμητικοί, λαχταρούμε να ζήσουμε, δεν έχουμε

καιρό να σκεφτούμε και ούτε θέλουμε. Η ζωή, όμως, με το πέρασμά της έρχεται να μάς διδάξει τελικά το «στερνή μου γνώση να σε είχα πρώτα...» (169 λέξεις)

Ἡ Ο ΜΑΘΗΤΗΣ ΔΙΑΦΩΝΕΙ ΕΝ ΜΕΡΕΙ ΜΕ ΤΗ ΘΕΣΗ

Με αφορμή την αναφορά του ποιητή στη Φρόνηση μάς δίνεται η ευκαιρία να συλλογιστούμε τον ρόλο της στη ζωή μας. Πράγματι, η φρόνηση, δηλαδή η ωριμότητα, η λογική, έρχεται με τα χρόνια, μέσα από την πείρα και τα μαθήματα που μάς δίνει η ζωή. Όμως ορισμένες φορές ακόμη και οι νεότερης ηλικίας άνθρωποι αποδεικνύονται φρόνιμοι-συνετοί, όταν σκέφτονται πριν λειτουργήσουν, όταν διαθέτουν αυτοσυγκράτηση ή όταν από νωρίς επεξεργάζονται τα βιώματα και τις εμπειρίες τους, ασκώντας την αυτοκριτική τους. Επομένως, η φρόνηση δεν είναι αποκλειστικό χάρισμα των ηλικιωμένων.

(175 λέξεις)

ΘΕΜΑ Δ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΚΘΕΣΗΣ (ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ)

ΟΜΙΛΙΑ (ΠΡΟΣΧΕΔΙΑΣΜΕΝΟΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ)

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ:

Κυρίες και Κύριοι,

Αγαπητοί μου συμπολίτες,

ΠΡΟΛΟΓΟΣ: Αφόρμηση από την ημερίδα που διοργανώνει το Κ.Α.Π.Η για την προστασία των ατόμων της Τρίτης ηλικίας με αφορμή και την Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων των ατόμων της Τρίτης ηλικίας. Σύντομη αναφορά στο θέμα: τα προβλήματα των ατόμων αυτών και ο ρόλος της οικογένειας και της πολιτείας στην επίλυσή τους.

1ο Ζητούμενο: Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ηλικιωμένοι

- Προβλήματα υγείας που απαιτούν συνεχή ιατρική παρακολούθηση και θεραπεία.
- Πιθανή οικονομική δυσχέρεια, καθώς πολλοί από αυτούς δεν έχουν μία αξιοπρεπή σύνταξη για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες ιατρικής φροντίδας και παρακολούθησης, με αποτέλεσμα είτε να εξαρτώνται οικονομικά από τα παιδιά τους, είτε να παραμελούν σε επικίνδυνο βαθμό την υγεία τους.
- Συχνά βιώνουν την απαξίωση, καθώς στη σύγχρονη χρησιμοθηρική κοινωνία οι ηλικιωμένοι αντιμετωπίζονται ως βάρος, γεγονός που εκδηλώνεται με συρρίκνωση των συντάξεων και των επιδομάτων τους από την πολιτεία ή με εγκατάλειψη από τους οικείους τους και επακόλουθο εγκλεισμό σε ίδρυμα.
- Συχνά πέφτουν θύματα κακομεταχείρισης, βίας ή ακόμη και εγκληματικότητας.
- Οι ικανότητές τους αντιμετωπίζονται απαξιωτικά.
- Μετά τη συνταξιοδότηση και την αποχώρηση των παιδιών τους από το πατρικό σπίτι οδηγούνται στην κοινωνική απομόνωση και περιθωριοποίηση με συνεπακόλουθο τη μελαγχολία ή και την κατάθλιψη

2ο Ζητούμενο: Ο ρόλος της οικογένειας και της επίσημης πολιτείας στην αντιμετώπιση των παραπάνω προβλημάτων (Το ζητούμενο αυτό μπορεί να αναπτυχθεί σε μία ή δύο παραγράφους ανάλογα με τον πλούτο των αναφορών και τη λακωνικότητα του λόγου. Καλό είναι βέβαια η παράγραφος, εφόσον είναι μία, να μην ξεπερνά τους 15 στίχους, καθώς στα σχολικά βιβλία δεν ανατίθενται κατά κανόνα ασκήσεις με μεγαλύτερο όριο λέξεων αλλά και επειδή τα δύο ζητούμενα δεν είναι σωστό να αναπτύσσονται δυσανάλογα.)

Οικογένεια:

- Τα παιδιά θα πρέπει να φροντίζουν ώστε οι ηλικιωμένοι γονείς τους να παραμένουν στο σπίτι τους και να μη μεταφέρονται σε ίδρυμα, ειδάλλως διευκολύνεται η πρόωγη γήρανσή τους.
- Τα παιδιά θα πρέπει να φροντίζουν και για την οικονομική στήριξη των γονιών τους σε περίπτωση που η σύνταξη που λαμβάνουν οι δεύτεροι δεν είναι επαρκής για να καλύψει τις ανάγκες τους.
- Είναι σημαντικό να αναγνωρίζεται η αξία και η προσφορά τους ώστε και αυτοί να νιώθουν χρήσιμοι και όχι απόκληροι της ζωής. (συμμετοχή στο μεγάλωμα των εγγονιών).
- Είναι ζωτική σημασίας για εκείνους να συμμετέχουν σε οικογενειακές γιορτές και σε οικογενειακές συναντήσεις, ώστε να τονώνουν τις κοινωνικές δεξιότητές τους και να νιώθουν αποδεκτοί.
- Οι νεότεροι θα πρέπει να δείχνουν ανεκτικότητα και κατανόηση των ιδιοτροπιών τους.

Επίσημη Πολιτεία:

- Η Πολιτεία οφείλει να παρέχει στους ανθρώπους της Τρίτης ηλικίας αξιοπρεπείς συντάξεις και επαρκή ιατροφαρμακευτική υποστήριξη.
- Είναι απαραίτητο να εκπονούνται ειδικά προγράμματα με σκοπό την τόνωση της επικοινωνίας και της κοινωνικής ζωής (π.χ: Κ.Α.Π.Η, άθληση, εκδρομές)
- Μέσω, επίσης, ειδικών προγραμμάτων θα πρέπει να αφυπνίζονται οι δημιουργικές ικανότητές των ηλικιωμένων, όπως συμμετοχή σε καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, εκμάθηση δημιουργικών δραστηριοτήτων κ.λπ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Γενικό συμπέρασμα, ευχή

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Αγαπητοί συνδημότες,

Θα ήθελα, αρχικά, να ευχαριστήσω το Κέντρο Απασχόλησης και Προστασίας Ηλικιωμένων του δήμου που μου έδωσε την ευκαιρία να μιλήσω ως εκπρόσωπος του σχολείου στη σημερινή ημερίδα, η οποία είναι αφιερωμένη στην «τρίτη ηλικία», στους παππούδες και τις γιαγιάδες που εμείς οι νέοι αγαπούμε ιδιαίτερα και θέλουμε να τους βλέπουμε να είναι χαρούμενοι και να ζουν αξιοπρεπώς.

Το να μεγαλώνει κανείς είναι πάντοτε δύσκολο. Κάθε ηλικία έχει αναμφισβήτητα τα προβλήματά της, γιατί ο χρόνος που περνά μας γεμίζει ευθύνες κι όσο ο άνθρωπος μεγαλώνει αυτές οι ευθύνες, φαντάζομαι, τον κουράζουν κι ενίοτε τον φθείρουν. Η φθορά αυτή στα άτομα τρίτης ηλικίας εκδηλώνεται με πολλές μορφές: προβλήματα υγείας, κοινωνική απομόνωση, απογοήτευση, αίσθημα ανεπάρκειας, φόβος για το μέλλον. Πρωτίστως, η συνταξιοδότηση προκαλεί συχνά το αίσθημα ότι ο άνθρωπος παύει πια να είναι χρήσιμος στο κοινωνικό σύνολο, ενώ ασφαλώς ένα σοβαρό ζήτημα που αντιμετωπίζουν είναι και η οικονομική ανασφάλεια. Αν μάλιστα η οικογένεια δεν τα πλαισιώσει με αγάπη, εκείνα υποφέρουν παράλληλα από μοναξιά, ιδίως όταν έχουν χάσει το σύντροφο της ζωής τους ή άλλα αγαπημένα πρόσωπα. Εκείνο βέβαια που πιο πολύ τους τρομάζει είναι ότι η νιότη αποτελεί παρελθόν και το μέλλον είναι αβέβαιο, καθώς το σώμα έχει φθαρεί και εύκολα κανείς αισθάνεται ανήμπορος.

Για όλους αυτούς τους λόγους πρέπει όλοι να σταθούμε δίπλα τους. Ο ρόλος της οικογένειας είναι καταλυτικός. Τα παιδιά και τα εγγόνια, έχουμε χρέος να τους επισκεπτόμαστε τακτικά, να τους προσκαλούμε στις οικογενειακές γιορτές, να τους τηλεφωνούμε, να δείχνουμε κατανόηση, να ενδιαφερόμαστε για αυτούς και να είμαστε πρόθυμοι να συζητήσουμε μαζί τους για ό, τι τους συμβαίνει και τους απασχολεί. Έτσι, θα νιώσουν ότι τους υπολογίζουμε και τους αγαπάμε.

Η επίσημη πολιτεία, από την άλλη, έχει χρέος να φροντίσει για την πλήρωση των προϋποθέσεων που θα τους εξασφαλίσουν μία αξιοπρεπή ζωή. Πρωτίστως, η αξιοπρεπής συνταξιοδότηση των ατόμων της τρίτης ηλικίας, η υγειονομική περίθαλψη που θα περιλαμβάνει όλες τις απαραίτητες παροχές, όπως πλήρη κάλυψη εξόδων νοσηλείας και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, θα τους δώσει τη δυνατότητα να ζήσουν χωρίς ανασφάλεια. Τέλος, είναι απαραίτητο να υποστηρίζονται ειδικά προγράμματα με σκοπό την τόνωση της επικοινωνίας και της ψυχαγωγίας, όπως αυτά των Κ.Α.Π.Η, που βοηθούν τα άτομα τρίτης ηλικίας να ενεργοποιηθούν, συμμετέχοντας σε αθλητικές δραστηριότητες, εκδρομές, πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Κλείνοντας, καθώς όλοι κάποια στιγμή θα φτάσουμε στο σημείο που τώρα βρίσκονται οι παππούδες και οι γιαγιάδες μας και γνωρίζοντας πως κάποτε και αυτοί ήταν τόσο δυναμικοί και ενεργοί όπως εμείς, έχουμε ηθικό χρέος να διαθέτουμε ενσυναίσθηση, αντιλαμβανόμενοι και σεβόμενοι τον αέναο κύκλο της ζωής. Αυτή η ενσυναίσθηση θα αποδειχθεί μέσα από την αγάπη που θα τους δείξουμε ως μία στοιχειώδη αναγνώριση των όσων έκαναν κι εκείνοι για εμάς και για τους γονείς μας.

Ευχαριστώ που με ακούσατε με προσοχή!

(437 λέξεις)

